

Prof. dr hab. Teresa Baczevska
dziedzina: sztuki muzyczne
dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka

Katowice 20.04.2017 r.

tel. 602-44-66-20
teresabaczewska@interia.pl

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział Instrumentalny pismo z dnia 31.03.2017 r., zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz.U. Z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz.U. Z 2005 roku nr 164, poz.1365, Dz.U. Z 2011 roku nr 84 poz.455).

Dotyczy:

Uchwały nr 3/2015-2016 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2015 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek mgr Anny Paras z dnia 14.11.2015 r. przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka – i wyznaczenia promotora dr hab. Hanny Holeksy.
- liczba uprawnionych członków Rady Wydziału 19
- na posiedzeniu obecnych było 13
- oddano głosów ważnych 13
- za wszczęciem przewodu i wyznaczeniu promotora 13
- głosów przeciwnych 0
- głosów wstrzymujących się 0

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały było zachowane.

Uchwały nr 70/2016-2017 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie:

- wyznaczenia recenzentów: prof. dr hab. Teresy Baczevskiej z Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach i prof. dr hab. Bogusława Pikały z Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi.
- liczba uprawnionych członków Rady Wydziału 18
- na posiedzeniu obecnych było 15
- oddano głosów ważnych 15
- za wyznaczeniem recenzentów 15
- głosów przeciwnych 0

– za wyznaczeniem recenzentów	15
– głosów przeciwnych	0
– głosów wstrzymujących się	0

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały było zachowane.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego prof. zw. dr hab. Elżbietę Rosińską pisma sygnowanego datą 31.03.2017 r. informującego o wyznaczeniu mnie recenzentem pracy doktorskiej mgr Anny Paras pt. *„Eklektyzm struktur brzmieniowych w sonatach na altówkę i fortepian Rebeki Clarke i Arnolda Baxa”*, zostały dołączone następujące dokumenty:

- dokumentacja Doktoranta
- praca doktorska
- wyciąg z protokołu z przebiegu posiedzenia Rady Wydziału z dnia 14.12.2015 r.
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań
- lista obecności członków Rady Wydziału na posiedzeniu w dniu 14.12.2015 r.
- wyciąg z protokołu z przebiegu posiedzenia Rady Wydziału z dnia 27.03.2017r.
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań
- lista obecności członków Rady Wydziału na posiedzeniu w dniu 27.03.2017 r.
- protokoły komisji ze zdanych egzaminów doktorskich z dyscypliny podstawowej, języka angielskiego i filozofii, z dnia 27.02.2017 r.

Złożona przez Doktorantkę dokumentacja, zawiera wniosek o wszczęcie postępowania na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: Instrumentalistyka, kwestionariusz osobowy, uwierzytelnioną kopię dowodu osobistego i dyplomu ukończenia studiów wyższych, życiorys artystyczny, koncepcję pracy doktorskiej, wykaz dorobku artystycznego oraz kserokopie aktów nadania stopni awansu zawodowego oraz nagród. W dalszej części dokumentacja zawiera kserokopie afiszów.

Do dokumentacji dołączona została praca doktorska, złożona z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz opisu dzieła pt. *„Eklektyzm struktur brzmieniowych w sonatach na altówkę i fortepian Rebeki Clarke i Arnolda Baxa”*.

Podstawowe dane o Kandydatce

Anna Paras urodziła się 25.01.1977 roku w Gliwicach. Jest absolwentką Państwowego Liceum Muzycznego im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, w klasie fortepianu Marii Zegalskiej. W latach 1996-2001 studiowała w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, w klasie fortepianu prof. Józefa Stompla. Swoje umiejętności doskonaliła również na warsztatach i kursach pianistycznych pod kierunkiem profesorów: B. Hesse – Bukowskiej, A. Jasińskiego, M. Sikorskiej – Wojtachy, A. Orłowieckiego i A. Mierzanowa. Studia z wynikiem bardzo dobrym ukończyła w 2001 roku, w kwietniu 2001 wystąpiła w roli solistki na Koncercie Absolwentów Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach, wykonując Koncert fortepianowy fis-moll op. 3 Zygmunta Stojowskiego, z orkiestrą symfoniczną Filharmonii Śląskiej w Katowicach pod dyrekcją M. J. Błaszczyka. Po ukończeniu studiów w 2001 roku rozpoczęła pracę w charakterze pianisty - akompaniatora w Akademii Muzycznej oraz Państwowym Zespole Szkół Muzycznych w Katowicach.

W 2006 roku Doktorantka zamieszkała w Szczecinie. Początkowo pracowała w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego, filia w Szczecinie, obecnie Akademia Sztuki na stanowisku starszego wykładowcy. Jednocześnie prowadzi klasę fortepianu i zespołów kameralnych w Zespole Szkół Muzycznych im. F. Nowowiejskiego w Szczecinie.

W latach 2001-2015 Anna Paras towarzyszyła wielu studentom i uczniom w licznych konkursach i kursach z udziałem wybitnych pedagogów, w kraju i za granicą. Pięciokrotnie została uhonorowana dyplomem za wyróżniający akompaniament.

Koncertowała między innymi z Janem Staniendą, Henrykiem Trittem, Patrycją Piekutowską, Igorem Cecocho i Jackiem Muzykiem. Koncerty miały miejsce m.in. Auli Akademii Muzycznej w Katowicach, w Studiu Radiowym w Ostrawie, w Studiu Koncertowym im. W. Lutosławskiego w Warszawie, w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, w sali Filharmonii Szczecińskiej oraz w Studiu Polskiego Radia w Szczecinie.

Nagrała płyty:

Sonaty G. Enescu i E. Elgara (przewód habilitacyjny Beaty Warykiewicz – Siwy)

Sonaty W. Rutkowskiego i W. Żeleńskiego (przewód doktorski Pawła Maślanki).

Imponująca jest lista zawierająca repertuar Doktorantki:

50 sonat, 3 sonatiny na skrzypce i fortepian

37 koncertów skrzypcowych

54 utwory na skrzypce i fortepian

18 sonat na wiolonczelę i fortepian

9 koncertów wiolonczelowych

17 utworów na wiolonczelę i fortepian

11 pozostałych utworów.

Pragnę nadmienić, że lista nie zawiera niektórych utworów, które figurują w dokumentacji działalności koncertowej Anny Paras, między innymi:

F. Chopin – Trio fortepianowe g-moll op. 8

N. Rota – Trio

A. Piazzolla – Trio „Cztery Pory Roku”.

Na szczególną uwagę, choć nie podlega ocenie, zasługuje aktywność pedagogiczna Doktorantki. Sukcesy Jej uczniów to m. in.:

III Ogólnopolski Konkurs Duetów w Katowicach – III nagroda

Ogólnopolskie Przesłuchania Zespołów Kameralnych w Warszawie – III nagroda

XI Międzynarodowy Konkurs Muzyczny im. J. Zarębskiego w Łomiankach – II nagroda

III Zachodniopomorski Konkurs Pianistyczny – wyróżnienie.

Za swoją działalność została wyróżniona sześcioma Nagrodami Dyrektora Szkoły ZSM im. F. Nowowiejskiego w Szczecinie i Nagrodą Indywidualną II stopnia Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie. Przeszła wszystkie stopnie awansu, ostatni – nauczyciela dyplomowanego uzyskała w 2013 roku.

Konkludując stwierdzam, że Doktorantka wykazała różnorodną i obszerną działalność koncertową w wielu prestiżowych salach. Przedstawiła olbrzymi repertuar, co świadczy o Jej ogromnym wkładzie w polską kulturę muzyczną.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Anny Paras pt. „*Eklektyzm struktur brzmieniowych w sonatach na altówkę i fortepian Rebeki Clarke i Arnolda Baxa*”, przygotowana pod kierunkiem promotora dr hab. Hanny Holeksy, składa się z dzieła artystycznego oraz opisu dzieła.

Dzieło artystyczne stanowi płyta CD, na której zostały zarejestrowane następujące kompozycje:

Rebecca Clarke – Sonata na altówkę i fortepian.

Arnold Bax – Sonata na altówkę i fortepian.

Wysłuchanie nagrania było dla mnie wielką przyjemnością. Doktorantka ujawniła wszystkie swoje zalety pianistki – kameralistki. Wspólnie z altowiolistką Magdaleną Micke kreuje dzieła z logicznie przemyślaną narracją, artyzmem i wirtuozerią, bez wysiłku przeprowadza słuchacza przez zawile struktury harmoniczne i rytmiczne. Dialog artystek jest przekonujący, spójny, interpretacja jest zgodna z zawartą w opisie analizą obu sonat. Dobre wrażenie nieco zaburza intonacja altowiolistki, w otwierającym sonatę R. Clarce charakterystycznym motywie opartym na interwale kwinty czystej (skok z $a^1 - e^2$). Dźwięk e^2 brzmi za nisko, konfrontacja z akordem w fortepianie potwierdza moje odczucie. W sonacie tej pianistka z pełnym przekonaniem ukazuje szeroką paletę barw fortepianu, pamiętając o osadzeniu dzieła w nurcie późnego romantyzmu. Różnorodna artykulacja, dynamika i pedalizacja przebiega ściśle według wskazań kompozytorki. Bardzo to jest cenne, chociaż w jednym fragmencie I części *grazioso* (takty 90-93) sugerowałabym dłuższą pedalizację, obejmującą cały takt, dałoby to efekt bardziej impresjonistycznej otuliny.

Druga część wykonana z wirtuozerią, brawurowo i zartobliwie, doskonale tempo *vivace* w pełni oddaje charakter skrajnych części. W części środkowej Doktorantka uzyskuje efekt „migotliwej plamy dźwiękowej”, o której pisze na stronie 58 swojej dysertacji.

Ostatnia III część sonaty to forma fantazji, w której Doktorantka popisuje się pięknym brzmieniem fortepianu, recytatywnymi fragmentami przemawia do wyobraźni słuchacza, w sposób harmonijny, ze zrozumieniem i zróżnicowaną ekspresją, zestawia ze sobą różnorodne segmenty składowe tej części. W III części, we fragmencie *Allegro* (takty 102-103) moją uwagę zwróciło zbyt głośne tremolo altówki, przytłaczające temat w fortepianie, ale to kładę na karb takiego ustawienia balansu przez reżysera dźwięku.

Sonata A. Baxa jest o wiele bardziej zagęszczona fakturalnie. Wymaga od pianisty jeszcze większej dyspozycji, nienaganej techniki gry, z czego Doktorantka wywiązuje się bez zastrzeżeń, wręcz z zapasem możliwości.

W I część uzyskuje pełne brzmienie fortepianu, doskonale ukazuje wieloplanowość. Porównanie jednego z fragmentów (takty 85 – 93) do igrzysk orkiestrowego traktowania fortepianu (strona 90 pracy pisemnej) świadczy o wyobraźni Artystki i chęci poszukiwania nowych barw oraz nawiązywania do brzmienia innych instrumentów.

W II części Doktorantka popisuje się wirtuozerią. Wręcz bawi się ukazywaniem grozy, drapieżności i energii, jak sama to opisuje na stronach 96-97, przy diametralnie skonstrastowanej dynamice. Słyszalne są wszelkie detale w tym brawurowym tempie.

Część III to siła ekspresji i barw. Zagęszczone struktury harmoniczne, szerokie akordy, arpeggia, skrajnie różna dynamika, artykulacja od molto legato po molto marcato to środki, które pianistka oddaje w perfekcyjny sposób. Bazując na nich buduje interesującą narrację, z wyznaczeniem punktów kulminacyjnych.

Obydwie sonaty zagrane są na najwyższym poziomie artystycznym. Przekonująca interpretacja Doktorantki wpływa pozytywnie na grę altowiolistki Magdaleny Micke, która wydatnie przyczyniła się do powstania tego dzieła. Wyczuwa się zgodność w budowaniu wspólnej narracji. Pianistka ukazała bogatą kolorystykę brzmienia, osiągnęła ciekawe efekty sonorystyczne przy wykorzystaniu wszystkich rejestrów fortepianu, dynamiki, artykulacji i pedalizacji. Ujawniła intensywność ekspresji i skrajną emocjonalność, a także brawurową wirtuozerię.

Dzieło artystyczne jest w pełni satysfakcjonujące.

Opis dzieła stanowi integralną część pracy doktorskiej. Składa się z trzech rozdziałów.

W pierwszym rozdziale autorka w obszerny sposób odsłania tło historyczne przelomu XIX i XX wieku w Europie, jak również wpływy polityczno – militarne związane z kolonializmem i rozkwitem Wielkiej Brytanii. Przedstawia rodzące się kierunki w literaturze i malarstwie, a

najdokładniej kierunki muzyczne i wpływ jaki odegrały one w twórczości R. Clarke i A. Baxa. Zarys biografii i twórczości obojga kompozytorów jest bardzo przydatny. W dobie internetu wiele informacji jest w zasięgu ręki, autorka jednak w swojej dysertacji wykorzystała wiedzę zaczerpniętą z literatury anglojęzycznej, przytoczyła wiele trafnie dobranych cytatów, sprawiła czytelnikowi komfort osadzenia się w czasach, kiedy sonaty powstawały.

Drugi rozdział zawiera szczegółowo przeprowadzoną analizę sonat, która wyodrębnia charakterystyczne cechy kompozytorskie każdego z twórców. Doktorantka robi to w bardzo przemyślany, logiczny i konsekwentny sposób. Zawsze opisuje co dzieje się w obu instrumentach, co podkreśla Jej wszechstronne doświadczenie jako pianistki – kameralistki. Analiza odpowiada zamysłowi Artystki, uwidocznionemu w nagraniu. Wszelkie określenia dotyczące interpretacji, skrajnej emocjonalności i innych kontrastów są zgodne z tym co słychać na nagraniu.

Trzeci rozdział jest syntezą poszczególnych elementów, eksponujący podobieństwa w budowie i estetyce obu sonat.

W Podsumowaniu Autorka odsłania swój bardzo osobisty stosunek do opisanych dzieł, a zawarta w ostatnim zdaniu zachęta „Niniejsza praca być może zainspiruje czytelnika do podjęcia dalszych poszukiwań repertuarowych wśród twórczości kompozytorów początku XX wieku, którzy w tak niewielkim stopniu goszczą na polskiej estradzie” potwierdza ogromne zaangażowanie Doktorantki i wróży rychłe przedstawienie słuchaczom nowych wykonania.

Autorka posługuje się językiem sprawnym, zrozumiałym i przystępnym. Wykazana bibliografia potwierdza obszar zainteresowań i potrzebę przygotowania podłoża do wnikliwego rozwinięcia tematu.

Konkluzja

Mgr Anna Paras w przedstawionej pracy doktorskiej wykazała się dojrzałością i samodzielnością artystyczną, popartą wiedzą teoretyczną. Zarówno część artystyczna jak i opisowa są na bardzo wysokim poziomie. Pianistka zaprezentowała swoją nienaganną technikę, wrażliwość na barwę dźwięku, kreatywność, wyobraźnię twórczą i smak artystyczny. Podkreślam samodzielne, oryginalne, innowacyjne opracowanie dzieła artystycznego oraz dysertacji doktorskiej, wynikające z własnych doświadczeń oraz studiów źródłowych.

Stwierdzam, że dzieło artystyczne wraz z opisem stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego w świetle art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku i spełnia jego wymagania.

Wnioskuje o przyjęcie pracy doktorskiej i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Teresa Barsewska